

STEDENBANDKRANT

STEDENBAND

Haarlem

Mutare

CITY LINK

Stichting Stedenband Haarlem-Mutare
Postbus 5508 2000 GM Haarlem
e-mail: info@haarlem-mutare.nl
website: www.haarlem-mutare.nl
Tel. 023 - 5324008
bezoekadres: Mondiaal Centrum
Lange Herenvest 122 Haarlem

De Verroller

Theater in de wijk

Tentoonstelling ABC Architectuurcentrum

Woningbouwproject Chikanga

Inleiding

Op 10 september j.l. werd de tentoonstelling 'Zimbabweanse kunst in de Haarlemse buitenruimte' in het ABC Architectuurcentrum geopend door Rieks Swarte. De tentoonstelling is mede naar aanleiding van het aanbrengen in oktober van een nieuwe schildering op de onderkant van de Lange Brug. De tentoonstelling is te zien tot 31 oktober a.s.

IN DEZE KRANT:

Inleiding	2
Samen Sporten voor vrouwen Women Sport Week	3
Dangamvura Community Theater project: 'Tokolosh Tales'	4
Hobhouse: where the air is fresh and the community is close	5
Zimbabweanse kunst in de Haarlemse buitenruimte Tentoonstelling ABC Architectuurcentrum	7
Toespraak Rieks Swarte opening ABC	10
Chikanga Huisvestingproject	12
Onderzoek naar fondsenwerving	15

Jansje Meijman en Joyce Timmerman waren van mei tot en met juli 2010 in Mutare, Zimbabwe, om twee community theatervoorstellingen te maken uit naam van de Stedenband. De ene voorstelling werd gemaakt in Hobhouse, de andere in Dangamvura. Beide projecten begonnen met een padare (een volksvergadering). De verhalen en gesprekken op de padare fungeerden als inspiratie voor de voorstellingen, die zowel met professionals als amateurs werd gemaakt die in dezelfde wijk woonden.

Jansje en Joyce hebben vaker samengewerkt in Zimbabwe (zie www.birdandfish.wordpress.com) en zijn in Nederland werkzaam als theatermakers en theaterdocenten. In deze krant beschrijft Joyce Timmerman het theaterproject in Dangamvura en Jansje Meijman het theaterproject in Hobhouse.

Het huisvestingsproject in Mutare gaat een nieuwe fase in. Er komt nieuwe grond beschikbaar en er wordt bekeken of de bouw van huurwoningen kan worden gerealiseerd. De lokale organisatie wordt dan een woningcorporatie.

Fondsenwerving buiten de traditionele subsidiekanalen wordt steeds belangrijker. Reden voor de Stedenband om ook nadrukkelijk te kijken op welke wijze we daarop kunnen inspelen.

Bij de krant is een enquête gevoegd voor de lezers van de krant. Wij hopen dat veel mensen die willen invullen.

De redactie

Theateroptreden in Hobhouse foto: Jansje Meijman

DE STEDENBANDKRANT

De Stedenbandkrant is een uitgave van de Stichting Stedenband Haarlem-Mutare

REDACTIE:

Sophie Ackermann
Isobel Buiter
Angela Evenhuis
Geke Leistra
Michaël Maas
Leen van de Polder
Johan van Someren

Lay out: Leen van de Polder
Omslag: Richard Lagerweij
Druk: Paswerk Bedrijven
Papier: kringloop papier

Stichting Stedenband Haarlem-Mutare
Postbus 5508 2000 GM Haarlem
e-mail: info@haarlem-mutare.nl
website: www.haarlem-mutare.nl
Tel. 023 - 5324008
bezoekadres:
Mondiaal Centrum
Lange Herenweg 122 Haarlem

Samen sporten voor vrouwensport

Samen met Sportsupport, Stichting Dock en Youth For Christ gaat de Stedenband van 22 tot 29 oktober a.s. (herfstvakantie) een Women Sport Week organiseren in Haarlem. Op zes scholen in Haarlem geven we op 22 oktober voorlichting over het belang van sport voor meisjes en gelijke rechten voor jongens en meisjes.

Wij hebben filmmateriaal over meisjes en sport in Mutare en Nederland ontwikkeld en hebben bestaand filmmateriaal over sport en de 8 Millenniumdoelen dat wordt vertoond.

Jongeren die met uitwisselingsprogramma's van de Stedenband in Mutare geweest zijn vertellen over hun ervaringen.

Leerlingen (j/m) van de zes scholen kunnen zich inschrijven voor de Women Sport Week activiteiten die van 25-29 oktober plaats vindt in vier wijken in Haarlem.

De bekende sporter en ambassadeur van de Stedenband, Elco van der Geest, is gevraagd het event op maandag 25 oktober te openen samen met de wethouder Sport van Haarlem.

Verschillende workshops volgen, waaronder een Judoclinic door Elco van der Geest. Wederom worden de filmpjes vertoond en bij elke activiteit wordt informatie gegeven over het belang van sport voor meisjes en gelijke rechten.

De overige dagen staan steeds in het teken van één sport, zo is er een dag Afrikaanse dans en een Kickboxdag. In drie wijken in Haarlem worden dan achtereenvolgend activiteiten georganiseerd. Het event sluit af met een Sponsorgala dat open is voor heel Haarlem en waar vooral meisjes aan mee mogen doen. Met het Sponsorgala gaan we geld inzamelen voor vrouwen en sport in Mutare.

Haarlemse jongeren van Medialab verzorgen de communicatie en communicatiematerialen, die door heel Haarlem op scholen, in buurthuizen, in wijkcentra, bij sportclubs en bij wijk sportactiviteiten worden verspreid. De pers wordt gevraagd om het brede publiek te informeren over dit project.

Alle partners zetten hun communicatiekanalen in om dit project zo breed mogelijk onder de aandacht te brengen. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door de NCDO.

Sanne Nagelhout
Coördinator Sport

Music for Mutare 2

WAT — Since I Am — Ravolva

Kleine Zaal van het Patronaat

Vrijdag 3 december 2010

De deuren gaan open om 19.30 uur, duurt tot 24.00 uur.

Entree is €7,50,-

Afgelopen voorjaar verzorgde WAT samen met een aantal andere bands in het Patronaat een benefietconcert voor het Peer Education project in Mutare. Dat smaakte naar meer lieten de muzikanten weten.

Daarom komt er op dit najaar een vervolg.

In dit concert treedt wederom WAT op samen met een paar andere Haarlemse 'herriebands', namelijk Since I Am en Ravolva.

WAT is Metal - Punk - Rock

Since I Am is een vierpersoons powerpopband.

Ravolva is veel energie, scheurende gitaren, meedogenloze baslijnen en solide rockvocalen.

Collecte voor Peer Educators

Van 22 tot 29 oktober organiseert de Stedenband evenals vorig jaar een collecte voor de Peer educators van het Teen HIV Prevention Programme, onder de titel 'Zimbabweanse Jongeren Helpen Elkaar'.

In het Teen HIV Prevention Programma geven jongeren voorlichting aan andere jongeren over seksualiteit en de gevaren van hiv/aids. Onderwerpen als veilig vrijen, hoe zeg je nee, problemen met ouders en andere familieleden komen aan bod. De peer educators zorgen voor activiteiten en discussies in jongerencentra en geven voorlichtingsgesprekken (counselling) aan jongeren in de klinieken van het Mutare Health Department.

De collecte loopt samen met de Women Sport Week.

Voor de collecte zoeken we nog collectanten. Geef je op door ons te bellen (023 - 5324008) of stuur een e-mail aan: dik@haarlem-mutare.nl of info@haarlem-mutare.nl

Dangamvura Community Theater project: 'Tokolosh Tales'

Of ik het al gehoord heb. Van die brand. Van die enorme rups die een hele kamer vulde met zijn lijf. Van die vrouw met die ring. Van die baby met de volwassen genitaliën. Van die man die stierf toen ze de slang doodden. Van dat meisje die elke nacht moest betalen met haar lichaam voor de rijkdom van haar vader. Heb je het al gehoord? Van die plant. Die plant die je geen water moet geven, maar melk, of erger nog, bloed.

Want dat is waar de Zimbabwanen het vaak over hebben. Over die plant. Dat is geen gewone plant. Je kan ze kopen in Zuid-Afrika. En ze zullen je rijkdom brengen, maar niet zonder allerlei hoge eisen te stellen. En zeker niet zonder gevaar. Die planten, zijn namelijk geen echte planten. Het zijn eigenlijk kleine wezens, dwergen, die van gedaante kunnen veranderen. Ze kunnen alles zijn. En dus kunnen ze ook overal zijn. Als planten, muizen, krokodillen, rupsen, slangen, een ring, een dollarbiljet, een hoed, een stoel, een jas, een pluise in de lucht. En ze kunnen je een nieuw huis geven, maar dan moet je wel elke nacht je dochter geven. En ze kunnen je een goedlopende zaak bezorgen, maar dan moet je ze wel verzorgen met veel bloed. Ze heten 'tokolosh' en heel Dangamvura (een grote wijk in Mutare) lijdt aan de grote problemen die deze kleine wezens veroorzaken.

Op de padare, de volksvergadering voorafgaand aan ons community theaterproject, horen Jansje en ik al deze verhalen met grote ogen aan. Onze westerse oren geloven niet wat ze horen. De meest logische verklaring schiet meteen door mijn hoofd: de mensen hebben zo weinig hier. Als er dan burens of kennissen zijn die wel financiële voorspoed hebben, raken ze achterdochtig, worden ze jaloers. En gaan ze roddelen. Hoe kan er nou geluk zijn in zoveel ellende? En hoezo heeft je buurvrouw dan wel geluk, en jij niet! De vreemde verhalen worden dan natuurlijk als vanzelf geboren.

Maar volgens mijn vertaler, moet ik niet zo snel oordelen. Er zijn getuigen! Veel mensen hebben dit echt gezien of meegemaakt! En wat weten wij nu, wij komen uit Europa, daar kijken we alleen met onze ogen. Als ik hem plagerig vraag hoe je dan verder nog kan kijken behalve dan met je ogen (met je handen of met je navel of wat), antwoordt hij met een dramatische zucht.

Natuurlijk geloof ik niet in voodoo, in de geesten op de berg en dus ook niet in bloeddorstige, geile dwergen die je rijk maken. Maar onze spelers in Dangamvura blijven die verhalen vertellen en spelen. En wij gaan toch maar die verhalen regisseren. En hoe vaker we ze horen, hoe leuker ze worden. Na een tijdje begonnen we de verhalen te zien als een soort horrorverhalen, die je zo spannend

De spelers uit Dangamvura en Joyce (links) en Jansje (rechts)

mogelijk ten tonele moet voeren. We regisseerden wel een slimme wetenschapper in het stuk, eentje die van ver kwam om onderzoek te doen, eentje die op logische (en vooral westerse) wijze voor alle tokolosh-verhalen een simpele verklaring had.

Maar toen reden we ineens langs het huis waar een tokolosh in de vorm van een enorme rups een heel huis had laten afbranden, omdat zijn eigenaar zich niet aan de regels had gehouden. Niemand van de familie mocht de deur opendoen van de kamer waarin hij zat. Maar een jong meisje had de verleiding niet kunnen weerstaan, toen op een dag de deur op een kiertje bleek te staan. Met trillende hand had ze de deur net een klein beetje verder opengedruwd om heel even te kunnen spieken... De tokolosh, uitzinnig van woede, had het hele huis met alle bezittingen erin tot as verbrand. Anyway, een van onze spelers, fluisterde een paar minuten voordat we passeerden: 'We are almost there...'

vervolg op pagina 5

Tokolosh bestrijdingsmiddelen
foto: Jansje Meijman

Hobhouse: where the air is fresh and the community is close

Hobhouse is de jongste township van Mutare.
 Het barst er van de jonge gezinnen,
 Het is volop in groei en ontwikkeling,
 Overal zijn er nieuwe huizen in aanbouw.
 De inrichting van de wijk is strak en overzichtelijk, op het
 saaie af.
 Hobhouse is het Almere van Mutare.

In deze wijk vol van belofte en groei, zou het tweede deel van ons Community Theatre Project plaats gaan vinden. Maar van succesverhalen over groei en ontwikkeling maak je geen boeiende theatervoorstelling, dat soort verhalen horen thuis in reclames.

Dus besloten Joyce en ik dát te gaan maken: een reclameshow voor de wijk Hobhouse.
 Natuurlijk waren we ook wel benieuwd naar de schaduwkant van Hobhouse, dat die er wel moest zijn wisten we uit ervaring uit eigen land, ook ons Almere, vol van belofte en groei, heeft een akelige schaduwkant.
 Met de oren gespist voor dit soort verhalen namen Joyce en ik zitting in de padare.

Want net als in Dangamvura startte het project in Hobhouse met een padare. En met onze vers opgedane padare-

---

vervolg van pagina 4

Misschien kwam het omdat iedereen in het busje op hetzelfde moment stil werd. Misschien kwam het door het steeds horen en zien van alle enge verhalen tijdens de repetities. Misschien kwam het door het besef dat niet alles op deze planeet een wetenschappelijke verklaring heeft of zelfs nodig heeft. Hoe het ook kwam, ik werd bang. We reden langs het verbrandde huis en ik was bang. Iedereen werd stil in het busje en ik werd het stilst van allemaal. Anyway legde zijn hand op mijn schouder en zei: 'Don't worry, they don't live in Haarlem... I think.'

En de wetenschapper in de voorstelling? Die werd zelf getroffen door een eng voorval met een tokolosh. Hij moest toegeven, dat de wereld meer is dan datgene wat hij kon zien of verklaren. En hij werd gelukkig op magische wijze gered. Zodat hij weer weg kon gaan en terug kon reizen, terug naar zijn huis, dat ver, ver weg was.

Joyce Timmerman

ervaring uit Dangamvura waren we in staat er een levendige bijeenkomst van te maken. Er had zich spontaan een journalist gemeld die de vergadering graag wilde voorzitten. En de gemeenschap in Hobhouse bleek veel gemakkelijker te mobiliseren dan in Dangamvura. De township is uiteraard veel kleiner en dus misschien hechter en Boss Gift (zoals de coördinator van de Citylink in Hobhouse genoemd wordt) heeft veel contacten in de wijk door het Housing Project. Als hij laat weten dat men geacht wordt de padare te bezoeken dan wordt daar gehoor aan gegeven. Er was zo veel publiek dat we halverwege de zitting naar buiten moesten verhuizen omdat er binnen in de community hall verdrukkingsgevaar dreigde.

Tijdens de padare kregen we een goed inkijkje in de schaduwkant van Hobhouse. Ook in deze wijk bleek deze kant een magische tint te hebben. Ditmaal geen tokolosh, maar magische katten en ratten die ziektes verspreiden. En vrouwen die ten prooi vallen aan het zogenaamde mubobobo. Een soort vervloeking die een man in staat stelt op afstand de liefde met een vrouw te bedrijven als ze slaapt. Dit

De markt als kleedlokaal voor het optreden. Een aantal van de vrouwen die deelnam aan de voorstelling in Hobhouse beheren in het dagelijks leven een kraam op de markt.

foto: Jansje Meijman

verklaart vermoeidheid en vreemde dromen bij vrouwen. Maar ook werd er gesproken over problemen die voor Joyce en mij herkenbaarder waren, namelijk de problemen met huisjesmelkers die huizen in de wijk opkopen en voor veel te veel geld verhuren.

Na afloop kon men zich inschrijven voor de auditie voor de theateervoorstelling die Joyce en ik zouden gaan fabriceren uit al deze verhalen. Dit leverde een hoop chaos op en een lijst met 60 namen waarvan de helft volgens mij niet wist waarvoor hij zich had opgegeven. Deze helft zagen we dan ook niet terug op de auditie de volgende ochtend.

Uiteindelijk hebben we een groep kunnen samenstellen van 11 mensen, 6 acteurs en 5 'gewone' bewoners van Hobhouse. Zoals bijvoorbeeld Netsai, een marktkoopvrouw die voor onze repetities van 05.00 uur tot 08.30 op de markt stond en na de lunch weer naar haar kraam terugkeerde. De wijk Hobhouse is gebouwd om het ruimtetekort in andere townships, zoals Sakubva, te verlichten. Sakubva is net als de Jordaan een echte volksbuurt en net als dat veel Jordanezen naar Almere zijn verhuisd, zijn er veel mensen uit Sakubva in Hobhouse terechtgekomen. In Hobhouse werkten we dus met de Jordanezen van Mutare. De repetities werden een gezellige chaos waarin vaak iedereen door elkaar schreeuwde om iets uit te leggen aan de rest, maar de energie en gedrevenheid om iets goeds te maken waren groot.

Met deze 11 Jordanezen hebben we de HOBHOUSE IRI BHOO SHOW gemaakt.

Vrij vertaald: HOBHOUSE IS OKE SHOW. In deze live show hebben we geprobeerd alle facetten van de wijk te bundelen: de frisheid en de duistere kant.

En niet onbelangrijk: er waren vele prijzen te winnen want het was naast een reclameshow ook een quiz waar we de kennis van de buurtbewoners over hun eigen wijk testten.

Van de verhalen die tijdens de padare naar boven kwamen en die de groep ons tijdens het repeteren vertelden hebben we scènes gemaakt. Na iedere scène werd een vraag gesteld aan het publiek over het onderwerp uit de scène. Wie de vraag goed had beantwoord won in de finale van de show een prijs. Prijzen die, op aanraden van de groep, niet zozeer lux maar vooral nuttig en bruikbaar waren. Dus sloegen we 10 kg mealie meal, olie, zout en suiker, zeep, handdoeken en T-shirts in. Gift stelde namens het huisvestigingsproject nog 3 zakken cement beschikbaar.

De show was een succes. Het duurde minstens anderhalf uur langer dan gepland. Maar dat leek de enorme meute die was komen kijken geen enkel bezwaar te vinden, men bleef tot het bittere eind staan kijken. De show werd nog onderbroken door een spontaan optreden van de lokale zanger Mr. Juicer. En bij het onderdeel 'beauty contest' waarin het mooiste

meisje van Hobhouse werd verkozen, zou het dak eraf gegaan zijn, ware het niet dat we buiten op het centrale marktplein/ busstop stonden. Werkelijk; je had erbij moeten zijn.

Jansje Meijman

HOBHOUSE QUIZ

Omdat dat waarschijnlijk onmogelijk was, geef ik u als lezer toch nog de mogelijkheid iets van de show mee te maken. Hieronder een paar quizvragen om uw eigen Hobhouse-kennis testen! Succes!

- Wanneer werd het eerste huis in Hobhouse gebouwd?
  - 1957
  - 1998
  - 1912
- Kun je zwanger raken van of een geslachtziekte oplopen door Mubobobo?
  - Nee
  - Ja
  - Alleen als je geen voorbehoedsmiddelen hebt gebruikt
- Hoeveel winkels zijn er in Hobhouse?
  - 5
  - 39
  - 17
- Met welke stad heeft Mutare een stedenband?
  - Harare
  - Amsterdam
  - Haarlem
- Wat is het tijdelijke onderkomen van de nieuwe bibliotheek in Hobhouse?
  - Een zeecontainer op de markt in Hobhouse
  - In het huis van Boss Gift
  - Een oude vrachtwagen aan de rand Hobhouse
- Hoeveel moet u betalen wanneer u de bus neemt van Hobhouse naar Sakubva, in Sakubva een blikje cola bij de supermarkt koopt en daarmee naar de stad loopt, in de stad een kennis ontmoet en samen met de kennis een bus neemt naar Dangamvura, alwaar u nog een blikje voor u zelf en uw kennis koopt om vervolgens in uw eentje terug te lopen naar Hobhouse?
  - 7 \$ US
  - 3 \$ US
  - 4.000.000 Zimbabwaanse \$

Antwoorden:
1. b 2. a 3. a 4. c 5. a 6. b

Zimbabweanse kunst in de Haarlemse buitenruimte

Van 10 september t/m 31 oktober is de tentoonstelling 'Zimbabweanse kunst in de Haarlemse buitenruimte' te zien in het ABC architectuurcentrum, georganiseerd door de Stedenband Haarlem-Mutare en het ABC architectuurcentrum. Aanleiding is het aanbrengen van een nieuw kunstwerk op de onderkant van de Lange Brug.

De afgelopen jaren heeft de stedenband naast een aantal tentoonstellingen in Haarlem ook een aantal projecten gerealiseerd in de Haarlemse buitenruimte. Kunst werkt als een brug tussen twee culturen. De beschildering van de Lange Brug in 1995 door een aantal Zimbabweanse kunstenaars geeft die verbinding via kunst op een mooie wijze weer. De schildering werd ontworpen door de Zimbabweanse kunstenaar Chikonzero Chazunguza, kortweg Chiko. Hij was samen met vier andere Zimbabweanse kunstenaars op werkbezoek in Haarlem tijdens het vijfjarig jubileum van de Stedenband Haarlem-Mutare. Drie van hen, waaronder Chiko, maakten in opdracht van de gemeente Haarlem een schildering op de onderkant van de Lange Brug waarbij ze vaak op dekschuiten stonden. Deze schildering is nog steeds te bewonderen als de brug geopend is. De schildering aan de onderzijde van de Lange Brug is echter in de loop van vijftien jaar sterk aangetast door weer en wind. Een nieuwe schildering is dan ook nodig. Een belangrijk verschil met 1995 is, dat de schildering nu wordt aangebracht door het bedrijf dat het schilderwerk aan de brug gaat uitvoeren. Het voordeel is dat de kwaliteit van de schildering langer behouden blijft.

De schildering van de Lange Brug was het eerste grote project van de stedenband in de buitenruimte. Daarna volgde het kunstwerk Township dat te zien was aan de gevel tegenover de parkeergarage Raaks. Het werd gemaakt door de kunstenaars Martijn Lucas Smit (Haarlem) en Nkosana Dominic Tsabangu (Zuid-Afrika). Het bestaat uit twee delen, de gestileerde houten kano van Smit vaart het landschap van Tsabangu binnen.

In 2007 is op initiatief van de bewoners de beeldenroute Spaarnoog gerealiseerd. Hiervoor werden veertig grote stenen beelden gemaakt door achttien Mutarese kunstenaars. In aanwezigheid van twee van hen, Agri Pikirayi en David Chimuka werden de beelden, veelal dieren (totems, zie inzet) voorstellend, geplaatst. Ze kwamen tot stand in samenspraak met de wijkbewoners, projectkunstenaar Marjolein Boterenbrood, woningbouwvereniging Elan Wonen en met consultatie van de architect van de wijk Subash Taneja. Er is een speurtocht gemaakt voor kinderen langs de Afrikaanse beeldenroute in de Damaststraat. En het Gilde heeft de beeldenroute in de Damaststraat in één van haar stadswandelingen opgenomen.

Als laatste project was er een fotocollage 'Ontmoetingen

op het Stationsplein'. Charles Borsboom en Michiel de Ruiter hebben een tentoonstelling samengesteld waarin beelden uit de Mutarese samenleving worden gespiegeld met beelden uit de Haarlemse samenleving. In de collage komen overeenkomsten in de belevingswereld tot uitdrukking en is werk van Mutarese fotografen te zien. Charles en Michiel gaven in 2008 gedurende een maand fotografiewerkshops aan leden van de Manicaland Photographers Association.

Voor de schildering van de Lange Brug werd in Mutare een ontwerpprijsvraag uitgeschreven door een comité van stedenband, National Gallery en Arts. Hierop is door vijf Mutarese kunstenaars met in totaal elf ontwerpen gereageerd. In Haarlem heeft een jury bestaande uit Rieks Swarte, vormgever en regisseur, Nic Tesser, vicevoorzitter wijkraad Burgwal en leden van de werkgroep cultuur van de Stedenband, de inzendingen beoordeeld. Gekozen is voor het

vervolg op pagina 10

Totems

Mensen uit een groep of familie gebruiken dezelfde totems. Totems zijn meestal dieren of lichaamsdelen. Voorbeelden zijn: Shiri/Hungwe – Visarend, Mbizi/Tembo – Zebra, Shumba – Leeuw, Moyo – hart. De totems zijn weer onderverdeeld voor mannen en vrouwen: Zebra: Maduve voor de vrouwen en Mazvimbakupa voor de mannen.

Mensen met een zelfde totem zijn de afstammelingen van dezelfde voorouder en dat is belangrijk voor het bepalen van verhoudingen en verbanden. Dat kan gaan om simpele dingen – je jaagt en eet niet het dier van je totem – of belangrijke zaken – huwelijken van mensen van dezelfde totem binnen een groep zijn verboden; een begrafenisceremonie wordt bij voorkeur uitgevoerd door iemand van dezelfde totem ook al komt hij uit een andere stam.

Stenen beelden

In Zimbabwe worden stenen beelden al honderden jaren gemaakt. In de ruïne van Great Zimbabwe (14e eeuw) zijn bij opgravingen stenen beelden gevonden zoals de Afrikaanse adelaar die in de vlag van Zimbabwe staat. De huidige cultuur van het maken van stenen beelden stamt echter uit de jaren zestig toen een blanke boer en enkele zwarte kunstenaars beelden gingen maken en verkopen. Voor de beelden wordt vaak serpentijn gebruikt, een veelvoorkomende steensoort in Zimbabwe. De stenen beelden zijn een belangrijke cultuuruiting geworden in Zimbabwe, hoewel de meeste beelden naar het buitenland (Europa, Amerika en recent China) worden verkocht.

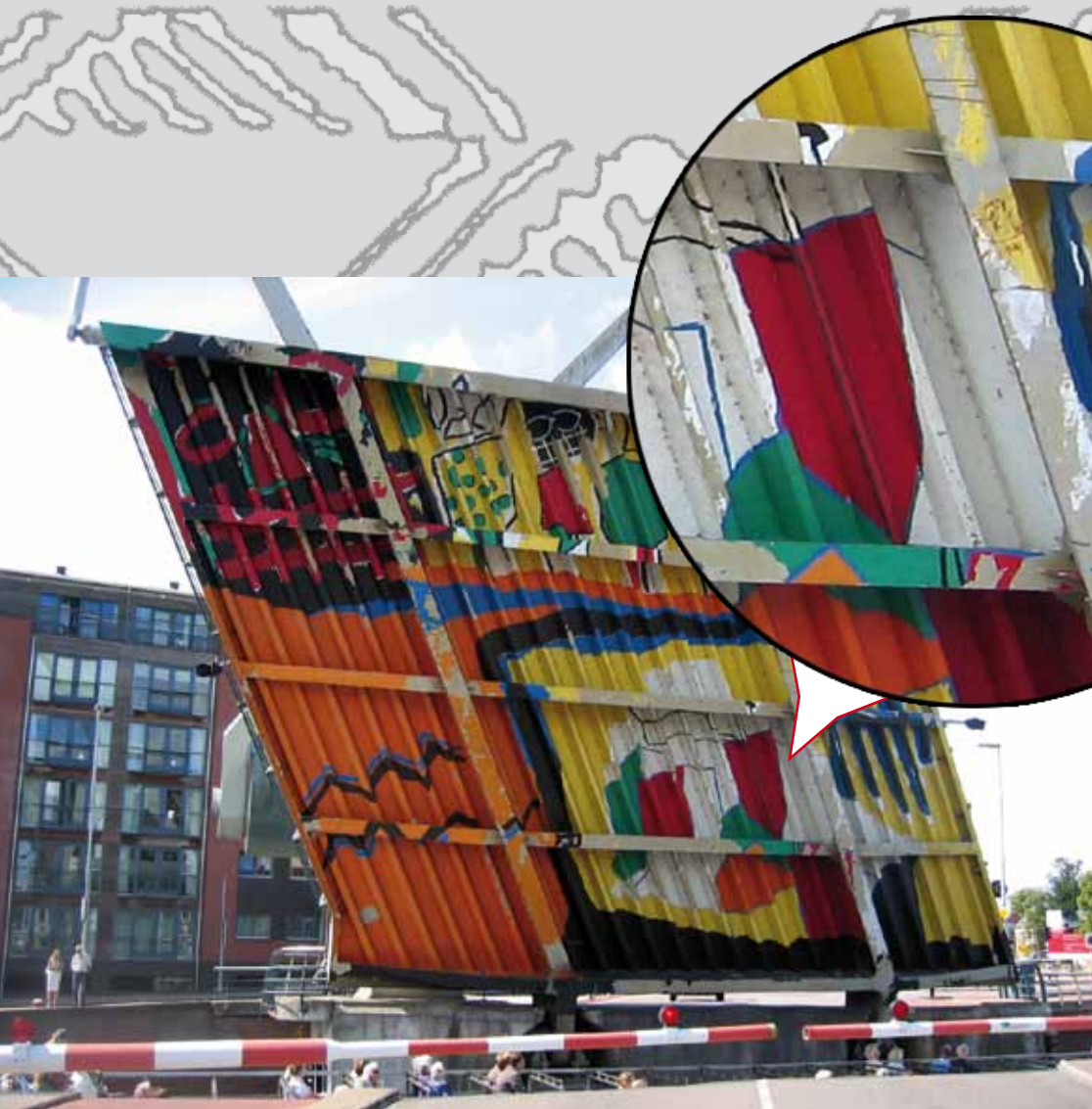
TENTOONSTELLING 'ZIMBABWAANSE KUNST IN DE HAARLEMSE BUITENRUIMTE'

ABC Architectuurcentrum Haarlem
(schuin t.o. het Frans Hals Museum)

Groot Heiligland 47
2011 EP HAARLEM
telefoon 023 5340584

Openingstijden:
dinsdag t/m zaterdag van 12.00 tot 17.00 uur
zon- en feestdagen van 13.00 tot 17.00 uur
De toegang is gratis

Naar aanleiding van deze expositie worden in oktober in het ABC twee lezingen georganiseerd.
Op woensdagavond 6 oktober vertelt de Zimbabweanse schilderes Sithabile Mlotshwa over de rol en functie van schilderkunst in de Zimbabweanse samenleving.
Op woensdagavond 13 oktober geeft Rutger Morelissen (adviseur/onderzoeker Instituut Collectie Nederland, ministerie van OC&W) een lezing over functie en de waarde van kunst in de openbare ruimte.

De bestaande schildering is aan vernieuwing toe.

Nieuw aan te brengen schildering Lange Brug, het winnende ontwerp van Amigo Bondiya.

vervolg van pagina 7

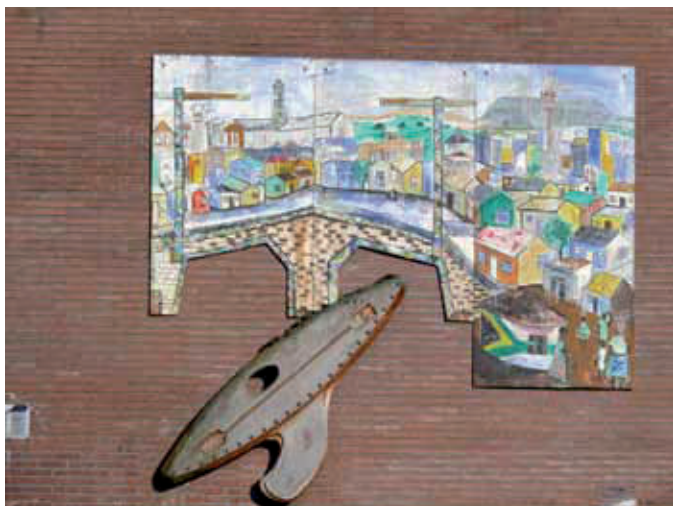
ontwerp van Amigo Bondiya. Amigo Bondiya is in 1978 in Masvingo geboren. Als kind wilde hij al kunst maken. Hij studeerde toegepaste kunst en design aan de Bulawayo Polytechnic en studeerde in 2000 af in reclameontwerpen. Hij gaf van 2005-2008 les aan de Mutare Polytechnic School en op dit moment geeft hij les aan de Bulawayo Polytechnic Art School. Zijn belangrijkste thema's zijn zelfbewustzijn en ontwikkelingen in de wereld. Hij brengt dit vooral tot uitdrukking in semiabstracte vormen.

De opening van de tentoonstelling werd verricht door juryvoorzitter Rieks Swarte. Gabriël Verheggen, directeur van het ABC architectuurcentrum en Nic Tesser, wijkraad Burgwal voerden kort het woord. Rode draad in de toespraken was het belang van kunst in de openbare ruimte en als verbinding tussen twee werelden. Op de tentoonstelling zijn de ingezonden ontwerpen te zien. In het winnende ontwerp van Amigo Bondiya zijn een vogel (duif, Afrikaanse adelaar?) en de Baobabboom duidelijk te herkennen en is er met heldere kleuren (zwart, blauw, rood, oranje en geel) en een strakke vlakverdeling gewerkt. Naast de ingezonden ontwerpen zijn er ook foto's van de andere projecten te zien.

Behalve de tentoonstelling zijn er in de komende tijd nog andere activiteiten in het ABC. Zo zijn er twee lezingen: op woensdagavond 6 oktober (20.00 uur) vertelt de Zimbabwaanse schilderes Sithabile Mlotshwa over de rol en functie van schilderkunst in de Zimbabwaanse samenleving en op woensdagavond 13 oktober (20.00 uur) geeft - onder voorbehoud - Rutger Morelissen (adviseur Instituut Collectie Nederland, ministerie van OC&W) een lezing over het belang van de realisatie van kunst in de openbare ruimte.

Geke Leistra

Town-Ship op de gevel van Schous

Toespraak Rieks Swarte opening ABC

Ik ga u iets vertellen over onze overbuurman Frans Hals. (Het ABC Architectuurcentrum ligt tegenover het Frans Halsmuseum in het Groot Heiligland - red.)

Hoewel, niet zozeer over hemzelf als wel over wat me een tijdje geleden overkwam. Ik leidde Zimbabwaanse gasten rond in het Frans Halsmuseum.

Er was een tentoonstelling te zien over de tulpenmanie en de rijkdom van onze voorvaders, die zo puisant rijk waren, dat ze gemakkelijk een portretje van Frans Hals konden betalen. Die tentoonstelling heeft me heel wat geleerd.

De mensen die ik rondleidde waren kunstenaars uit Zimbabwe. Dus wilde ik ze vertellen over de symbolen zoals die in Haarlem in de Gouden Eeuw werden gebruikt. Want ik had gezien hoe zij een heel directe manier van symboolgebruik in hun kunst toepassen.

Het werd meteen al ingewikkeld bij een grote vitrine volgestouwd met het prachtigste zilver. "Dat kan niet echt zijn. Dat is verzilverd of zo", zei een van hen.

Ik: "nee, dat is echt zilver, want als je rijk bent dan hoef je het toch niet met minder te doen. Het is massief"

Ik leed gelijk al aan plaatsvervangende schaamte.

De groep ging van zaal tot zaal. Ik bedacht me dat ik geen blad voor de mond zou nemen over waar al onze rijkdom vandaan kwam. Maar tegelijkertijd wilde ik ze laten zien wat de schoonheid is van al die kunst die er hangt. We bekeken Bijbelse taferelen, we bekeken de schuttersstukken, we bekeken de regenten, we bekeken de scheepjes op zee, we bekeken de gekte van de tulpenmanie; de oudste kapitalistische crisis in de wereld. Ja, want die was in Haarlem. De crisis van onze tijd was net uitgebroken en we merkten er hier eigenlijk nog maar weinig van. Het verschil tussen mij als Haarlemmer en mijn gasten was heel erg groot.

Ik probeerde ze uit te leggen wat alles betekende. Dat er bijvoorbeeld veel Bijbelse tafereelen werden geschilderd in die tijd als een soort boodschap, die dan weer verwees naar de christelijke moraal die men toch wel hoorde te volgen. Dat trouwens al die kunst nog al wees naar een zekere moraal, die wij in onze tijd niet zo goed kunnen rijmen met het leeghalen van koloniën zoals in die tijd nog in volle ontwikkeling was. Het konterfeitselen van de moraal als een camouflage om dingen te doen die deze zelfde moraal met voeten treedt, uitsluitend uit winstbejag.

Lastig om uit te leggen aan iemand uit Afrika, die een gemiddeld jaarinkomen heeft gelijk aan de prijs van een boek. Beiden wisten we dat we ieder aan een kant stonden van de lijn, en dat de geschiedenis die hier aan de muren hing liet zien dat we allebei nog surfen op de golven van die geschiedenis. Wij surfen op de golven van de rijkdom en zij op die van de armoede.

De groep was hier op uitnodiging van de Stedenband Haarlem-Mutare, omdat er in de Grote Kerk een tentoonstelling van hun werk werd gehouden. Schilderijen en beelden die er niet om logen. Heel direct werden ellende, armoede en geweld uitgebeeld. Een stijl die er niet om loog. Je zou kunnen zeggen dat het niet om de schoonheid van het schilderen gaat, het mooier maken van de werkelijkheid, maar dat het schilderen een medium is om een boodschap over te brengen naar een publiek.

Dat de boodschap wat te direct over komt ligt niet aan de schilders, maar aan ons. Wij zijn de verwende soort die zich nooit mag en kan vervelen, bij hen is er niets. Wij leven in een land als een pretpark, bij hen is het de dagelijkse werkelijkheid van de armoede. Een boodschap moet direct zijn. Waar de verhoudingen op scherp staan, staat de kunst ook op scherp. Kunst met een boodschap is niet onze smaak. Wij houden van kunst waarachter je je kunt verschuilen. Alles mooi verpakt. Dat is nu zo en dat was ook in de tijd van Frans Hals.

Een van de beelden in de Damaststraat, de vrouw doet met haar kinderen de speurtocht die bij de beelden is gemaakt.
foto: Dik Bol

Met die rondleiding veranderde de schoonheid van de kunst uit Haarlem waar ik zo trots op was in een blikveld van een steenrijk volkje. En ik realiseerde me dat het allemaal een weerslag was van die rijkdom. En ik realiseerde me eens te meer dat die rijkdom verworven was (en is) ten koste van anderen.

Toen we in de commissie voor de Verfrollerbrug een nieuwe schildering moesten uitzoeken was het cultuurverschil ook niet makkelijk. Er moest een nieuwe schildering komen, omdat de brug wordt opgeknapt.

Jammer, want ik hield erg van de oude schildering. Vrolijk van kleur en je kunt je er van alles bij voorstellen. Typisch westerse manier van kijken, als het maar niet direct is. De schetsen die we binnen kregen waren stuk voor stuk heel erg direct. U kunt het zien op de tentoonstelling. Uiteindelijk hebben we gekozen voor het ontwerp van Amigo Bondiya. Een kleurig schilderij met een mager boompje naast een massieve baobab en een blauwe vredesduif. Ze laten nog iets te denken over.

Zoiets.

En dan nog om echt iets te leren over de Zimbabweanen en hun symbolen: Ga naar het VVV, of hier naar de balie van het ABC en vraag naar deze boekjes (Speurtocht Damaststraat - red.), leen een kind of wat en doe een speurtocht in de Damaststraat en leer wat die dieren allemaal werkelijk betekenen.

Zoiets.

Chikanga huisvestingproject

Van een particulieren, de woningcorporaties, de gemeente Haarlem, VNG International en de Provincie Noord-Holland heeft de werkgroep Huisvesting in de jaren '90 fondsen geworven voor huisvesting van mensen uit krottenwijken in Mutare.

In 1998 en 2000 zijn van dat geld in totaal 220 percelen bouwgrond gekocht in Hobhouse.

Op twee percelen is het Hobhouse Community Center gebouwd, de andere percelen zijn uitgegeven aan 218 gezinnen, met lage en/of informele inkomens.

Door onvoldoende begeleiding en de latere economische/politieke crisis in Zimbabwe, met hollende inflatie en een gebrek aan alles, verliep de bouw jarenlang moeizaam.

Begin 2009 werd de zimdollar vervangen door de US dollar. Sindsdien floreert het project, eind 2010/begin 2011 zijn de meeste huizen klaar. Tijd om vooruit te kijken.

Het woningbouwproject in Hobhouse met Gift Sanyanga (rechts) en Romeo Mazango (uiterst rechts) foto: Dik Bol

HMHFT

De Haarlem Mutare Housing Foundation Trust (HMHFT) is opgericht in 1998 om het project in Hobhouse te beheren. HMHFT was bedoeld om tussen de nieuwe bewoners van Hobhouse en de gemeente Mutare te bemiddelen. In 2002 is Gift Sanyanga aangesteld als medewerker van HMHFT om de bewoners te ondersteunen bij het aanvragen van vergunningen, gereedschapsuitleen, gezamenlijke bouwactiviteiten, bouwmaterialen en het oplossen van sociale problemen. In 2008 is Romeo Mazango aangesteld als zijn assistent. HMHFT is inmiddels een geregistreerde organisatie.

Bouwgrond

Al sinds 2007 zijn gesprekken gaande met de gemeente Mutare om nieuwe bouwgrond te verwerven. Eind 2009 kwam er een aanbod voor grond in Chikanga, een wijk tussen Hobhouse en het centrum van de stad in, goed voor 76 percelen. De bouwgrond is van goede kwaliteit, dat wil zeggen, redelijk vlak en zonder veel waterlopen (zie inzet).

Naast de aangeboden bouwgrond in Chikanga ligt een stuk grond waarop 62 huurwoningen zijn gepland (te bouwen in

twee of drie lagen). Deze grond is inmiddels ook aangeboden aan HMFHT. Het gemeentebestuur van Mutare – geheel bestaande uit leden van de MDC – vindt de ontwikkeling van HMFHT belangrijk voor de stad.

Gesprekken en onderhandelingen zijn gaande over het bouwrijp maken van de grond, dat wil zeggen aanleg van riolering, waterleiding, wegen en waterafvoeren. Gift Sanyanga is plannen aan het maken waarbij veel van het werk wordt uitgevoerd door lokale mensen en kleine aannemers waarmee hij ook in Hobhouse heeft samengewerkt. Het voordeel is dat op deze wijze de ontwikkelingskosten van het project een stuk lager kunnen worden en de werkgelegenheid wordt bevorderd.

Huurwoningen

Het ene deel van het project in Chikanga is een voorzetting van de activiteiten die HMFHT al eerder deed – de aanschaf van grond waarop gezinnen zelf een woning kunnen bouwen en ondersteuning bij de bouw. Het tweede deel, de huurwoningen in Chikanga brengt totaal andere taken met zich mee zoals het verdelen van de woningen, beheer, onderhoud, het innen van huur en een bij dit alles behorende administratie. Kortom HMFHT wordt een woningcorporatie.

Mutare is in het noorden en oosten omgeven door bergen, maar ook in de stad liggen flinke heuvels en is het nergens echt vlak. Dit betekent dat er veel kleine waterlopen en riviertjes zijn. In de regentijd kunnen ogenschijnlijk droge stukken grond plotseling fikse waterafvoeren worden. Bij het bouwen geven de waterlopen ook problemen omdat het vaak slappe bodems zijn. In Mutare wordt niet geheid en er wordt geen kruipruimte onder huizen gebouwd. De fundering wordt in een geul gelegd, de vloer op de grond, goedkoop en degelijk maar niet bruikbaar in een vochtige omgeving. Een onderzoek wordt uitgevoerd om een goed inzicht in de gesteldheid van het terrein te krijgen.

De nieuwe bouwlocatie in Chikanga op Google Earth. Het gaat om het open stuk tegen Magamba Drive aan (de doorgaande weg van links midden naar rechtsboven) en daarvan de onderste helft. Het gebied geeft ruimte voor 130 tot 150 woningen. Het stuk grond ligt anderhalf tot twee kilometer van Hobhouse.

De bouw van huurwoningen vergt veel meer kapitaal dan de activiteiten die HMFHT tot op heden heeft ondernomen. Daarvoor is het nodig om kapitaal van buitenaf aan te trekken. Een mogelijkheid is gebruik te maken van de DIGH-regeling. DIGH (Dutch Institute Guarantee Housing) is een organisatie die aanvragen beoordeelt uit ontwikkelingslanden, Oost-Europa en Suriname voor kapitaal voor de bouw van huurwoningen. Als DIGH een project goedkeurt kunnen Nederlandse woningcorporaties een garantie afgeven voor leningen bij Nederlandse banken. Het voordeel is dat geld kan worden geleend tegen de rente die hier in Nederland geldt voor bouwprojecten en die veel lager ligt dan leningen op de gewone kapitaalmarkt. Daarvoor is een gedegen ontwikkeling-, bouw- en beheerplan voor het project nodig. In de komende tijd wordt

Panoramafoto van de bouwgrond in Chikanga (foto: Dik Bol)

Het centrum van de wijk Hobhouse op Google Earth. In dit deel van Hobhouse zijn de meeste van de percelen grond die uitgegeven zijn in het huisvestingproject. Vrijwel alle woningen die na 2002 zijn uitgegeven zijn te vinden boven de doorgaande weg (rechts van de zijweg links boven). Het eerste gebouw aan de zijweg rechts op de foto (naar beneden - links van de weg) is het Hobhouse Community Center. De opname is van juni 2010.

daaraan gewerkt. We zijn in gesprek met de Haarlemse woningcorporaties – Ymere, Pré Wonen en Elan Wonen – over samenwerking en ondersteuning.

Een belangrijk voordeel van de bouw van huurwoningen, mits goed gepland en gefinancierd, is dat HMFHT als organisatie een vast inkomen krijgt uit de huur van de woningen. Dat geeft de organisatie een basis van waaruit nieuwe projecten kunnen worden opgezet.

Voor de bouw en het beheer van de huurwoningen is het wel nodig dat HMFHT als organisatie wordt versterkt. De medewerkers moeten worden opgeleid om de beheerstaken uit te kunnen voeren.

Omdat Gift Sanyanga sinds eind 2009 ook coördinator van de Stedenband in Mutare is, is het onvermijdelijk dat de staf van HMFHT in de toekomst wordt uitgebreid.

Wijkopbouw

HMFHT speelt een belangrijke rol in het bij elkaar brengen van de bewoners van Hobhouse. In 2008 is door de wijkbewoners een comité gekozen dat de belangen van de

wijkbewoners vertegenwoordigt naar de gemeente Mutare. Het comité organiseert ook activiteiten in de wijk. Eind 2008 – begin 2009 hebben ze een belangrijke rol gespeeld bij het voorkomen van uitbraak van cholera in de wijk. Met de bewoners is een campagne opgezet om mensen voor te lichten en afval te ruimen.

De Stedenband wil kijken of het werk van het wijkcomité verder kan worden ondersteund. In het stuk over theater in deze krant meer over activiteiten in Hobhouse.

In Afrika neemt de urbanisatie sterk toe en ook in Zimbabwe is sprake van een trek van het platteland naar de stad. De bevolking van Mutare blijft groeien en er zal daarom veel behoefte bestaan aan goede en betaalbare woningen, ook huurwoningen. HMFHT kan daarbij een belangrijke rol spelen in het volkshuisvestingsbeleid in Mutare en een voorbeeld zijn voor andere steden in Zimbabwe.

Leen van de Polder

Onderzoek naar Fondsenwerving

De hoeveelheid subsidies van overheidsorganen neemt af terwijl de particuliere markt van donaties groeit. Dat vraagt echter wel om aanpassingen van organisaties. Reden waarom de Stedenband zich oriënteert op welke wijze kan worden ingespeeld op deze ontwikkelingen.

De Stedenband Haarlem-Mutare heeft mij afgelopen jaar gevraagd een onderzoek te doen naar fondsenwerving. Voor de totstandkoming van het onderzoek heb ik verschillende fondsenwerfers gesproken, een marketingbureau voor non-profit organisaties, diverse mensen binnen de Stedenband en 100 willekeurige Haarlemmers. Dit in aanvulling met diverse literatuur heeft geresulteerd in een afstudeerscriptie: Fondsenwerving en sponsoring Stedenband Haarlem-Mutare.

Hieronder zijn in het kort de belangrijkste bevindingen en uitkomsten van het onderzoek te lezen.

Uit een analyse blijkt dat de financiële situatie van de Stedenband Haarlem-Mutare jaarlijks slechter wordt. Door te weinig vrij besteedbaar geld en groeiende kostenposten is er een groeiend tekort. Door een aankomende verandering in de subsidies (NCDO) en het niet indexeren van subsidies door de gemeente Haarlem zal de organisatie meer alternatieve fondsen moeten gaan werven.

Een analyse laat zien dat er kansen liggen op het gebied van fondsenwerving. Door het grote vrijwilligersbestand en nieuwe samenwerkingsverbanden kan fondsenwerving kansrijk zijn.

De Stedenband kan zich meer bezig gaan houden met individuele marketing (vooral direct marketing), daar liggen mogelijkheden. Hierdoor kunnen relaties in kaart gebracht worden waardoor een eventuele vraag om een gift meer kans van slagen heeft. Uit een enquête onder Haarlemmers bleek dat 28% van de Haarlemmers de Stedenband kent, daarom is het voor de organisatie belangrijk zich te richten op een specifieke doelgroep, algemene mailings en werving heeft alleen zin voor organisaties met

grote bekendheid zoals bijvoorbeeld het Rode Kruis.

Onder fondsenwerving vallen: fondsen, donateurs, subsidies, acties en evenementen en sponsoring. Uit het onderzoek blijkt dat de Stedenband sommige vormen van fondsenwerving goed benut. Zo wordt er veel gebruik gemaakt van subsidies en werving bij (vermogens)fondsen, zoals de NCDO, Impulsis e.d. Echter, slechts een klein deel van alle fondsen is algemeen bekend en daarom zal de Stedenband ook moeten blijven zoeken naar nieuwe fondsen. De Stedenband moet zich meer gaan richten op het werven van donateurs en sponsors en daar zal de organisatie zich ook op moeten gaan richten; de eerste stappen hiervoor zijn omschreven in mijn scriptie.

In het laatste hoofdstuk is een meerjarenplan opgesteld. Als aan deze eisen voldaan is adviseer ik de organisatie een direct mail campagne op te zetten.

Met dit onderzoek ben ik in juni afgestudeerd voor de opleiding Management Economie en Recht op Hogeschool INHolland Haarlem. De Stedenband heeft aangegeven met dit onderzoek aan de slag te gaan.

Het afgelopen jaar heb ik met veel plezier in de organisatie gewerkt en het is erg leerzaam geweest! Hiervoor wil ik iedereen bedanken.

Fabian Lenten

Van links naar rechts: Edward Lee krijgt de opbrengst van een inzameling bij café Brinkmann overhandigd, John Schrama colleteert in de Grote Houtstraat, Fabian Lenten foto's: Dik Bol

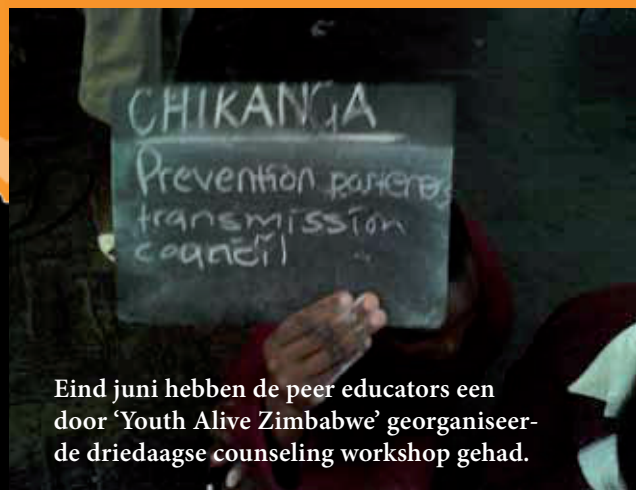
Campagne
"Zimbabweanse jongeren helpen elkaar".

In Mutare geven jongeren van 16 tot 25 jaar
gezondheidsvoorlichting aan leeftijdgenoten:
peer education.

Teen HIV Prevention Programme

Jongeren snappen elkaars problemen, spreken elkaars taal en leren meer van elkaar dan van volwassenen. Dat zijn de uitgangspunten van het Teen HIV Prevention Programme (THPP) in Mutare. Voor THPP zijn 50 peer educators actief, waarvan meer dan de helft vrouw is. Jongeren lopen een groter risico op hiv en andere seksueel overdraagbare ziekten. Naast voorlichting over hiv en ongewenste zwangerschappen, richten de peer educators zich ook op andere jeugdzaken. Man/vrouw verhoudingen, problemen met ouders en familieleden, alcohol- en drugsmisbruik en kindermishandeling zijn belangrijke discussieonderwerpen. Een goede methode om jongeren zelfbewust te maken en ze keuzes te leren maken is door ze met elkaar te laten praten over seksualiteit, gevoelens en ervaringen.

Eind juni hebben de peer educators een door 'Youth Alive Zimbabwe' georganiseerde driedaagse counseling workshop gehad.

www.haarlem-mutare.nl

Collecteweek 'Zimbabweanse jongeren helpen elkaar'

Eind oktober is er een collecteweek tbv de Peer educators, tegelijkertijd vindt de Women's sport week plaats.

Wilt u onze projecten ook steunen met een eenmalige of structurele donatie?
Maak dan uw donatie over op giro:
ING 3823435 t.n.v. Stedenband Haarlem-Mutare Postbus 5508 2000 GM Haarlem
Hartelijk dank namens onze vrienden in Mutare!